Секційне засідання:
Економіка праці. Управління персоналом

Мінін В. С.
Студент 5 курсу кафедри управління персоналом і економіки праці
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна
Петровська О. М.
к.політ.н., доц. кафедри управління персоналом і економіки праці
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Однією з найголовніших функцій соціально-орієнтованої держави є соціальний захист громадян, їх прав та свобод. Основною складовою соціального захисту є пенсійне забезпечення громадян країни. Якщо людина все життя працювала та має страховий стаж, то вона має гарантовано отримувати гідну винагороду, яка повинна мати вираження у пенсії. Однак, через існування певних форс-мажорних ситуацій, дестабілізації політичного та економічного середовища система пенсійного забезпечення перестає виконувати свої функції. Нагальною проблемою постає реформування пенсійної системи задля стабілізації системи пенсійного забезпечення та виконання функції соціального захисту населення державою.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженню проблемпенсійної системи та її реформування приділять увагу багато вчених, серед яких О. Куліш,Н. Болотіна, Л. Баранник, Т. Ставерська, С. Синчук, М. Боднарук, О. Чепечь, І. Гуменюк,О. Романовська,С. Прилипко, В. Федина,Г. Чанишева, І. Ярошенко, Н. Шуст, Л. Князькова, А. Скоробагатько, Т. Кравчук, М. Тарасенко,Г. Нечай, Т. Завора, Е. Лібанова, В. Колбун, І. Фролова, Л. Шангіна, В. Ульянов.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблем. Україна, згідно своєї Конституції, розбудовує соціально-орієнтовану ринкову економіку, гостро

постає питання пенсійного забезпечення громадян країни. В кризовий час, для багатьох людей похилого віку пенсія стала єдиним джерелом доходу, тому влада країни повинна гарантувати, щоб процес пенсійного забезпечення чітко, ефективно та безпомилково діяв.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження поняття «пенсійна реформа», огляд зміни пенсійної системи в Україні за 2017 рік та її основних недоліків.

Виклад основного матеріалу. Ознакою кожної системи є те, що вона може перестати діяти так, як було задумано у момент її створення, через що ефективність цієї системи знижується. Пенсійна система не є винятком, і вона також може перестати цілеспрямовано працювати.

Від того, наскільки правильно організовано пенсійну систему та її ефективність у державі,залежить економічне та соціальне благополуччя населення та стан економіки країни. Тому у світовій практиці існує таке поняття, як «пенсійна реформа».

Пенсійна реформа – це певна сукупність правових, економічних,організаційних та політичних заходів, які направлені на зміну умов пенсійного забезпечення.

Система пенсійного забезпечення діє таким чином, що працюючі громадяни сплачують Єдиний соціальний внесок, після чого ці кошти поповнюють бюджет Пенсійного фонду[1]. Але станом на 2016 рік в Україні у пенсійній системі з’явився перелік певних проблем, які зумовили неефективність пенсійного забезпечення:

- дефіцит пенсійного фонду, через що з державного бюджету відбувся переказ коштів у розмірі 145 мільярдів гривень на покриття дефіциту. Сума переказу становила майже половину від необхідного бюджету;
- велика кількість пенсіонерів, яких станом на 2016 рік було близько 12 мільйонів, при цьому 8 мільйонів отримували пенсію на рівні 1312 гривень;

- несправедливість у розмірі пенсій тих, хто вийшов на пенсію багато років тому, порівняно з тими, хто виходить на пенсію у останні декілька років. Така проблема існувала через те, що правила перерахування пенсій до 1 жовтня 2017 року були непрозорими і включали різноманітні коефіцієнти, доплати, надбавки та нерегулярну індексацію.

Така велика кількість суттєвих проблем викликала необхідність введення змін у пенсійну систему, які отримали вираження через пенсійну реформу 2017 року.

Пенсійна реформа мала вираження у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» [2]. Основні положення пенсійної реформи 2017 року полягали у:

- осучаснення пенсій;
- бездефіцитний Пенсійний фонд;
- справедлива солідарна система;
- обов'язкова щорічна індексація.

В Україні середня зарплата щороку зростає, однак востаннє перерахунок пенсій проводили у 2012 – із застосуванням показника середньої зарплати аж за 2007 рік. Після проведення реформи використовують показник середньої заробітної плати відповідного року, а мінімальна величина пенсії складає 40% мінімальної заробітної плати, але не менше прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Метою пенсійної реформи 2017 року є забезпечення бездефіцитності Пенсійного фонду у середньостроковій перспективі, що відбудеться через встановлення вимог до тривалості страхового стажу та мінімального розміру страхового внеску [3]. Така ціль була поставлена заради перекриття дефіциту Пенсійного фонду. Урядом було заплановано, що вже у 2024 році дефіциту у фонді не буде існувати.

Справедлива солідарна система означає єдині правила визначення пенсійних виплат та визначає чітку залежність розміру пенсії від суми сплачених страхових внесківі тривалості участі у страховій системі.

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення пенсій» передбачена щорічна (опосередкована) індексація пенсій від 2021 року, яка відбуватиметься шляхом збільшення на коефіцієнт, що відповідає показнику 50% зростання споживчих цін за попередній рік та 50% показника зростання середньої заробітної плати (доходу), з якої сплачено страхові внески, за три календарні роки, що передують попередньому року до того, в якому проводять збільшення [4].

Громадянам, яким не вистачає трудового стажу задля отримання пенсії, можуть докупити відсутній стаж. Ціна першого року становить 16 896 грн.. Максимально громадянин може оплатити 5 років. Якщо страховий стаж буде менше навіть після купівлі, тоді пенсія буде пропорційно зменшена. Якщо у людини віком 65 років немає стажу, тоді такий пенсіонер буде отримувати соціальну допомогу в розмірі 30% мінімальної пенсії.

Загалом, пенсійна реформа внесла багато суттєвих позитивних змін, але вона також мала певні недоліки:

- скасування права на призначення пенсії за вислугу років для працівників освіти, охорони здоров’я, соціального захисту (окрім військовослужбовців);
- мінімальний період сплати страхових податків замість 15 років трудового стажу становить 25 років з поступовим збільшенням до 35 років к 2028 року. Враховуючи той факт, що бізнес зараз намагається йти в «тінь», все менше малих компаній готові брати на себе всі офіційні витрати;
- якщо не вистачає стажу для виходу на пенсію, людина зобов’язана відпрацювати, або заплатити державі. За 1 рік оплата становить приблизно 17 тисяч гривень, щоб потім півроку одержувати пенсію

яка ледь покриє цю суму. Для населення цей аспект становиться ще більш негативним, якщо не вистачає 3 і більше роки стажу;

- ❖ влада фактично знайшла спосіб не збільшуючи офіційно пенсійний вік зробити все, аби громадяни пізніше виходили на пенсію.

Наведені негативні моменти вказують на те, що при визначенні правок у пенсійну систему основною ідеєю влади була стабілізація економічної складової системи. Адже певні пункти пенсійної реформи не були направленні на життя населення, а направлені на підвищення приливу грошей у фонд.

Висновки і перспективи подальших розробок.

Отже, законопроект України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» має як позитивні, так і негативні сторони.

Проведена реформа вирішує соціальну проблему невідповідності доходів громадян похилого віку з прожитковим мінімумом, що є проявом соціальної функції держави. Крім значної соціальної функції недержавне пенсійне забезпечення дає можливість припливу значних сум коштів,які можна направити на розвиток економіки.

Проведене радикальне реформування пенсійної системи є важливою частиною соціально-економічних перетворень у нашій державі. Така зміна має важливе значення для забезпечення ефективного розвитку України, подолання наслідків фінансової-економічної, політичної криз, підвищення рівня соціального забезпечення пенсіонерів.

Література:

1. М. Г. Федорець, О. А. Куліш // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/1484/1513.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій — Закон України від 03.10.2017 р. № 2148-VIII. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2148-19.

3. Шеврикуко А. А., Чепець О. Г. Пенсійна реформа в Україні: результати і подальші перспективи // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2017.

4. Ставерська Т.О., Шевчук Л.І. Етапи пенсійної реформи України // «Економіка і суспільство» – 2017 – Вип. № 13 – С. 1221 - 1228